

Päijänne Brändiksi -hankkeen päätöstyöpaja Tuloksia hankkeen selvityksistä

4.12.2018 Padasjoki

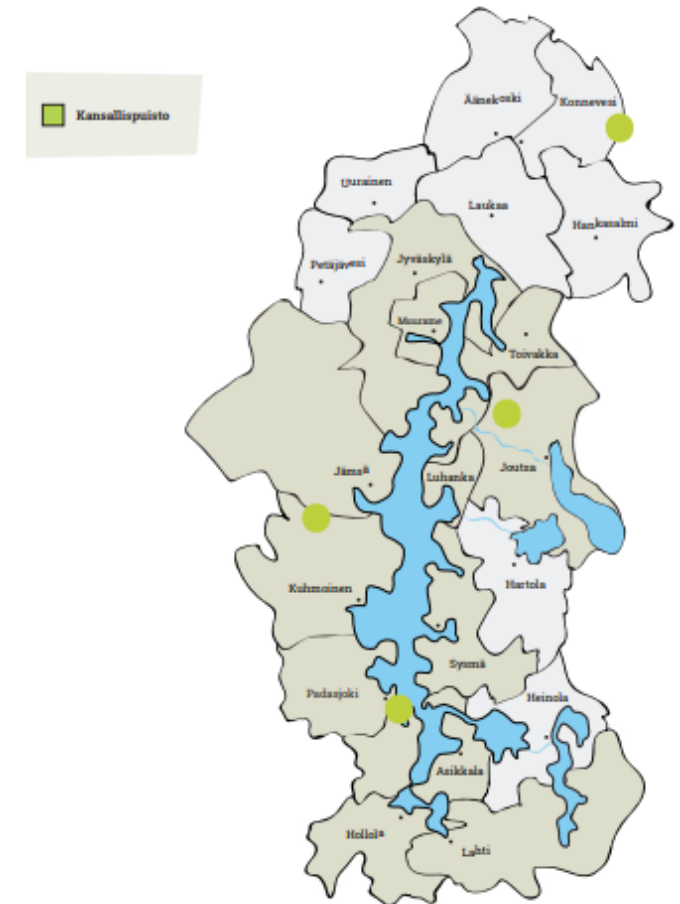
Niina Rantakari, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Anna Pajari, Lahden ammattikorkeakoulu

www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/paijannebrandiksi

Päijänne Brändiksi -hanke

- **Rahoitusohjelma:** Maaseuturahasto
Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelma 2014–2020
- **Alueiden välinen:** Keski-Suomi ja Päijät-Häme
Keski-Suomen ELY-keskus, Hämeen ELY-keskus
- **Hallinnoija:** JAMK Jyväskylän ammattikorkeakoulu,
Liiketoimintayksikkö, Biotalousinstituutti
- **Osatoteuttaja:** LAMK Lahden ammattikorkeakoulu,
Liiketalouden ja matkailun ala
- **Hankkeen kesto:** 1.1.-31.12.2018
- **Rahoitus:** n. 155 000 €

Päijänne Brändiksi -hankkeen tarkoitus

- Vahvistaa ja edistää Päijänteen alueen toimijoiden kestävän ja vastuullisen toiminnan yhteistyötä
- Selvittää alueen **toimijoiden kiinnostusta** hakea Päijänteen alueelle Unescon biosfääristatusta
- Tuottaa kuvauksen Päijänteen alueen kestävän ja vastuullisen toiminnan kehittämisestä (luonnos)
= hankkeen selvitysten tuloksia + **ehdotuksia** jatkotoimenpiteistä

Päijänne Brändiksi -hankkeen rooli

- **Neutraali osapuoli**

Osallistanut eri toimijat avoimeen keskusteluun. Mahdollistanut erilaisten näkemysten esille tuomisen. Raportoi ja vetää yhteen **toimijoiden näkemyksiä**.

- **Esiselvitys**

Kartoittanut eri toimijoiden näkemyksiä biosfäärialueesta sekä yleisesti kestävän ja vastuullisen toiminnan yhteistyötarpeista ja -teemoista alueella.

Tutustunut Unescon biosfäärialueisiin alueen toimijoiden kysymysten perusteella:

Mitä hyötyä? Millaista taloudellista lisäarvoa? Millaisia mahdollisuuksia?

Mitä haittaa? Millaisia riskejä?

Mitä hankkeessa ei ole tehty, eikä tehdä?

- **Ei ole laadittu biosfäärialuehakemusta Unescolle.**
- Ei ole muodostettu mahdollisen Päijänteen biosfäärialueen hallintoa, selvitetty rahoitusta, päätetty biosfääritoiminnan painopisteitä tai sitoutettu biosfääritoimijoita, koska **oli tarpeen tehdä esiselvitys**, jolla kartoitettiin alueen eri toimijoiden näkemystä ja kiinnostusta biosfääristatuksen hakemiseen.
- Hanke ei päätä, vaan **alueen toimijat päättävät, onko edellytyksiä hakea alueelle Unescon biosfäärialuestatusta.** Hankkeen selvitysten tulokset ovat käytettävissä päätöksenteon tueksi.
- Hanke ei päätä, vaan **alueen toimijat päättävät, miten Päijänne Brändiksi -hankkeen jälkeen jatketaan** kestävän ja vastuullisen toiminnan yhteistyön kehittämistä.

Mitä hankkeessa on tehty?

- Keskustelutilaisuudet ja työpaja keväällä
- Taustaselvitykset Unescon biosfäärialueista
- Ministeriöiden edustajien tapaaminen (OKM, YM)
- Unescon edustajan tutustumismatka alueella ja toimijoiden tapaamiset
- Päijänne-seminaari
- Syyskauden työpajasarja
- Verkkokysely
- Hanke-esittelyt eri tilaisuuksiin kutsuttuna

Tuloksia

www.aitomaaseutu.fi/paijanne-brandiksi-koosteet-ja-raportit

Taustaselvitykset

Unescon biosfäärialuestatuksen
mahdolliset hyödyt, mahdollisuudet, riskit ja haitat?

- Runsaasti kokemuksia ja kuvauksia biosfäärialueiden **toiminnasta**
 - tutkimuksesta, hankkeista, projekteista, yhteistyöstä, verkostoista, tapahtumista, koulutuksesta,...
 - paikallisia, alueellisia, kansallisia, kansainvälisiä
- Niukasti tutkimukseen perustuvaa tietoa **vaikutuksista** ja kustannusvaikutuksista
- Niukasti tietoa tavanomaiseen metsätalouteen ja maatalouteen liittyen
- **Mahdollisuus** markkinointi- ja brändihyötyyn
 - kaupallisesti hyödyntävät erityisesti pienet matkailuyritykset, virkistyspalvelujen tarjoajat, lähiruoan tuottajat ja jalostajat

Myönteisenä näyttäytyy...

- + Keskeistä käytännön tekeminen, ratkaisujen etsiminen yhdessä
- + Tiedon ja hyvien käytäntöjen jakaminen, monialainen uuden ideointi
- + Pysyvä yhteistyöfoorumi
- + Paikallinen, alueellinen, kansainvälinen verkosto
- + Itse päätetään tavoitteet ja toiminnan teemat sekä tarpeiden mukainen hallinto ja rahoitus
- + Mahdollisuus kaupalliseen hyödyntämiseen – Unescon kansainvälinen brändi

Kielteisenä näyttäytyy...

- Ristiriitoja, erityisesti perustamisvaiheessa
- Ei yhteisesti sovittuja pelisääntöjä → Mahdollisesti ristiriitoja liittyen toiminnan ja/tai maankäytön rajoituksiin
- Riski, ettei toiminta tule tutuksi, ei ole aktiivista, eikä siihen sitouduta → Mahdollisuudet jäävät hyödyntämättä → Status menetetään

Miten ehkäistä?

- Kaikki mukana luomassa toiminnan tavoitteita, käytäntöjä ja pelisääntöjä.
- Sitoutuminen yhdessä sovittuun.
- Aktiivisesti etsitään win-win -ratkaisuja.
- **Viestintä!**

”Biosfäärialue on työkalu – hyöty edellyttää käyttöä ja tuotto riippuu panoksesta.”

Timo J Hokkanen, Pohjois-Karjalan biosfäärin aluekoordinaattori

”Teillä on hieno tarina, joka ansaitsee tulla kuulluksi.”

Meriem Bouamrane, Unesco, MAB-ohjelma

Tulos

Päijänteen alueen toimijoilla ei ole yhteistä näkemystä Unescon biosfäärialuestatuksen hakemisesta ja toimintamallin soveltuvuudesta Päijänteen alueelle.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Einkeno-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LAMK
Laitilan ammattikorkeastus
Laiti University of Applied Sciences

jamk.fi
Jämjän ammattikorkeastus

Päijänne Brändiksi

Biosfäärialueen hakemista vastustetaan

- Erityisesti metsä- ja maatalouden toimijat
- Koetaan, että biosfäärialueesta ei saada hyötyä tavanomaiseen maa- ja metsätalouden harjoittamiseen.
- Biosfääri-sana on ongelmallinen. Synnyttää mielikuvan luonnonsuojelualueesta.
- Mahdollinen imagohaitta puun myynnissä, jos rinnastetaan suojelualueeseen.
- Tunnetaan epäluottamusta. Nähdään, että statuksella voitaisiin myöhemmin perustella uusia toiminnan ja maankäytön rajoituksia.

”Biosfääritoiminta ei ole aidosti vapaaehtoista, kuten väitetään. Maanomistajan tulee voida valita, kuuluuko biosfäärialueeseen vai ei.”

Biosfäärialueen hakemista kannatetaan

- On halu ja tarve verkostoitua, ideoida ja jakaa osaamista sekä toimia yhdessä Unescon kansainvälisen verkoston tukemana.
- Kaivataan yhteistä, pysyvää koordinaatiota, ”sateenvarjoa”, jonka alle kokoontuu monialaisesti eri toimijoita.
- Nähdään mahdollisuuksia: verkostoituminen, uudenlaista yhteistyötä toimialarajat ylittäen, tutkimustieto käyttöön, uusia liiketoimintamahdollisuuksia, lisäarvo matkailun edistämiseen, etu hankekumppaneiden ja -rahoituksen hakemisessa.

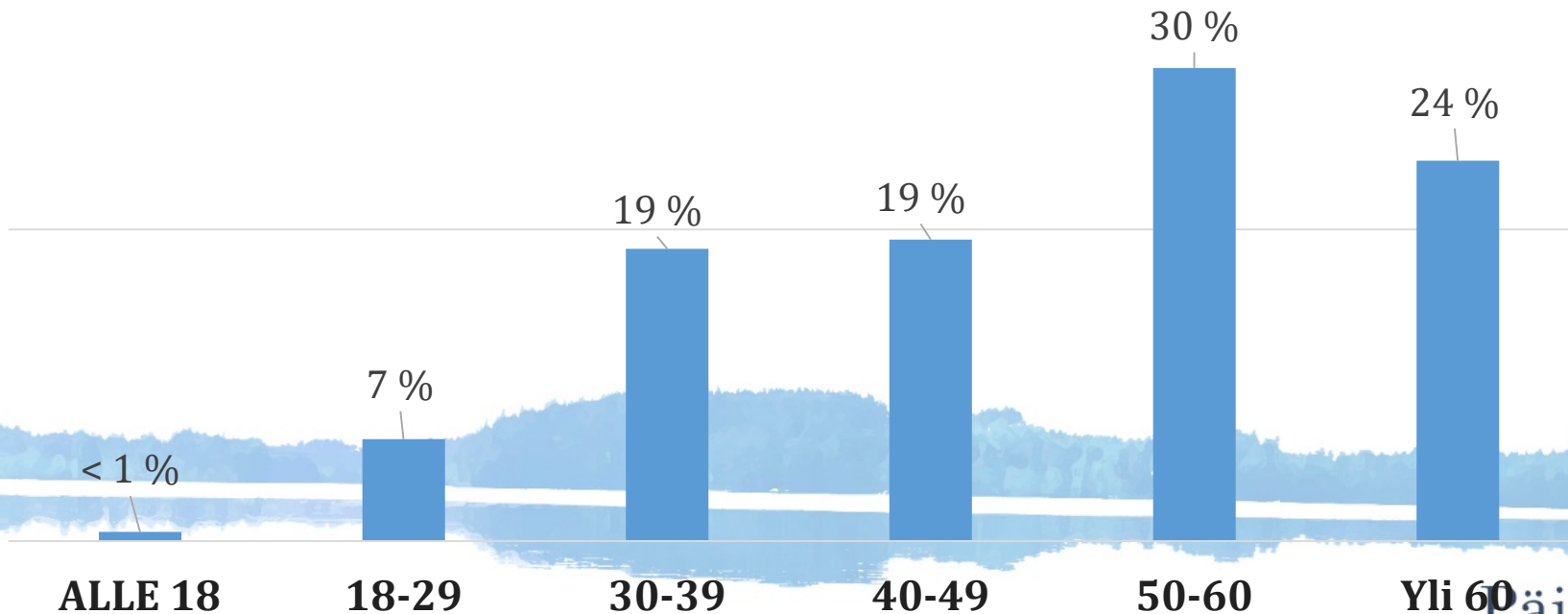
”On ikävää, että yhden sektorin epäluottamus estää toisten mahdollisuuden yhteistyöhön ja kansainväliseen verkostoitumiseen.”

PERUSTIEDOT KYSELYN VASTAAJISTA

Vastaajia yhteensä 336 kpl

- 51 % omistaa maata alueella
- 42 % omistaa metsää alueella
- 18 % harjoittaa maataloutta alueella
- 37 % harjoittaa metsätaloutta alueella
- 26 % harjoittaa muuta yritystoimintaa alueella

Vastaajien ikäjakauma

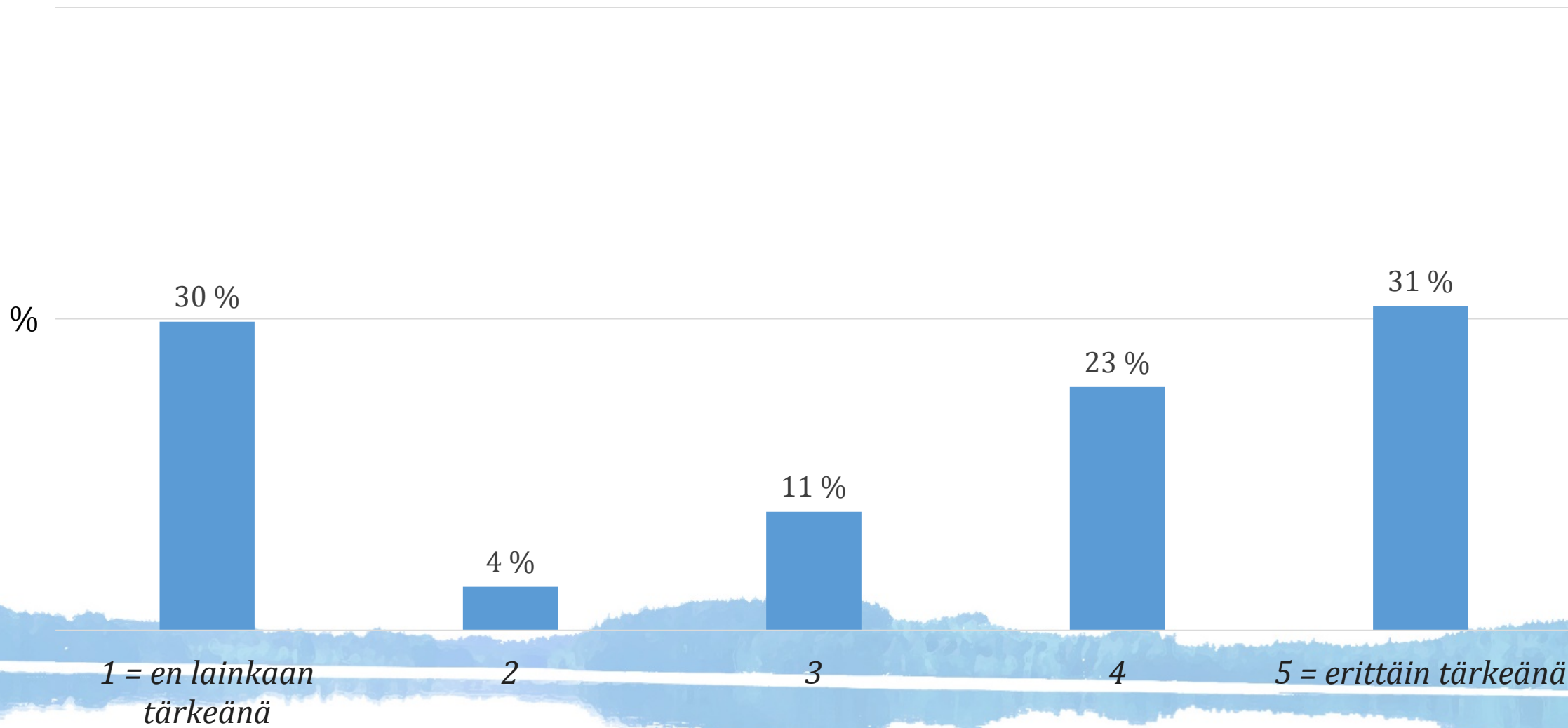
Verkkokysely

Kuinka tärkeänä pidät, että Päijänteen aluetta haettaisiin biosfäärialueeksi?

Huom! 43 % vastaajista ei ollut kuullut Unescon biosfäärialueista aikaisemmin. Kyselylomakkeessa annettiin lyhyesti perustiedot biosfäärialue-toimintamallista.

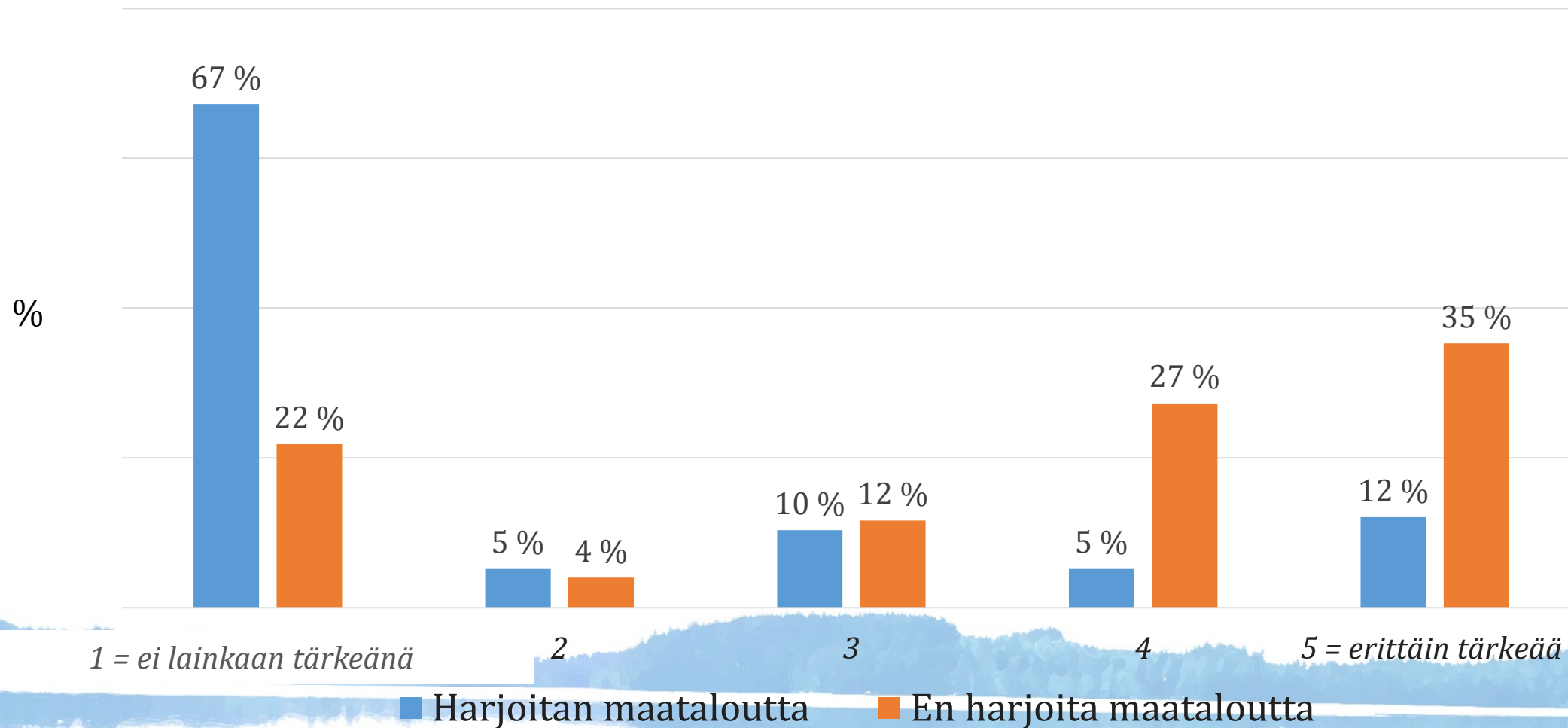
Kuinka tärkeänä pidät, että Päijänteen aluetta haettaisiin biosfäärialueeksi?

KAIKKI VASTAAJAT

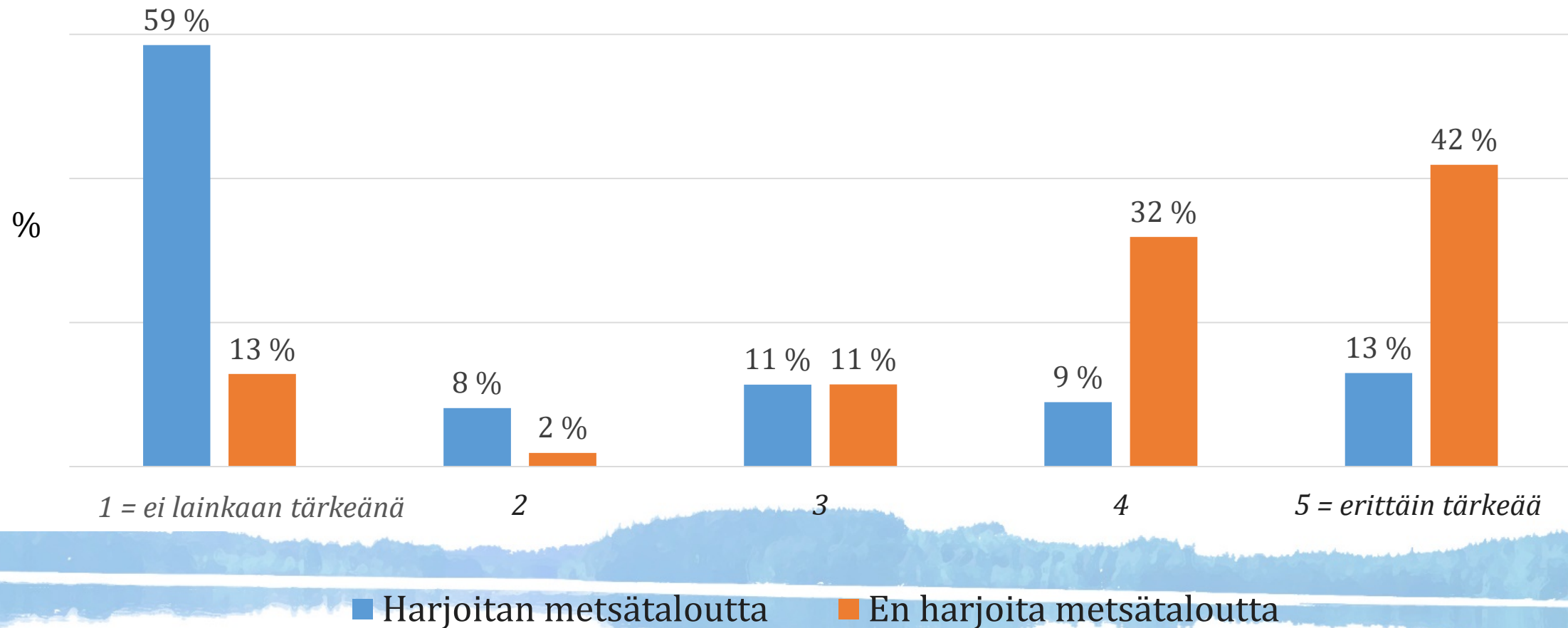
Kuinka tärkeänä pidät, että Päijänteen aluetta haettaisiin biosfäärialueeksi?

MAATALOUDEN HARJOITTAMINEN

Kuinka tärkeänä pidät, että Päijänteen aluetta haettaisiin biosfäärialueeksi?

METSÄTALouden HARJOITTAMINEN

TULOS

Alueen toimijoilla on halu ja tarve tiivistää kestävän ja vastuullisen toiminnan yhteistyötä.

Toimijat ovat kiinnostuneita koordinoitun kestävän ja vastuullisen toiminnan yhteistyöverkoston muodostamisesta.

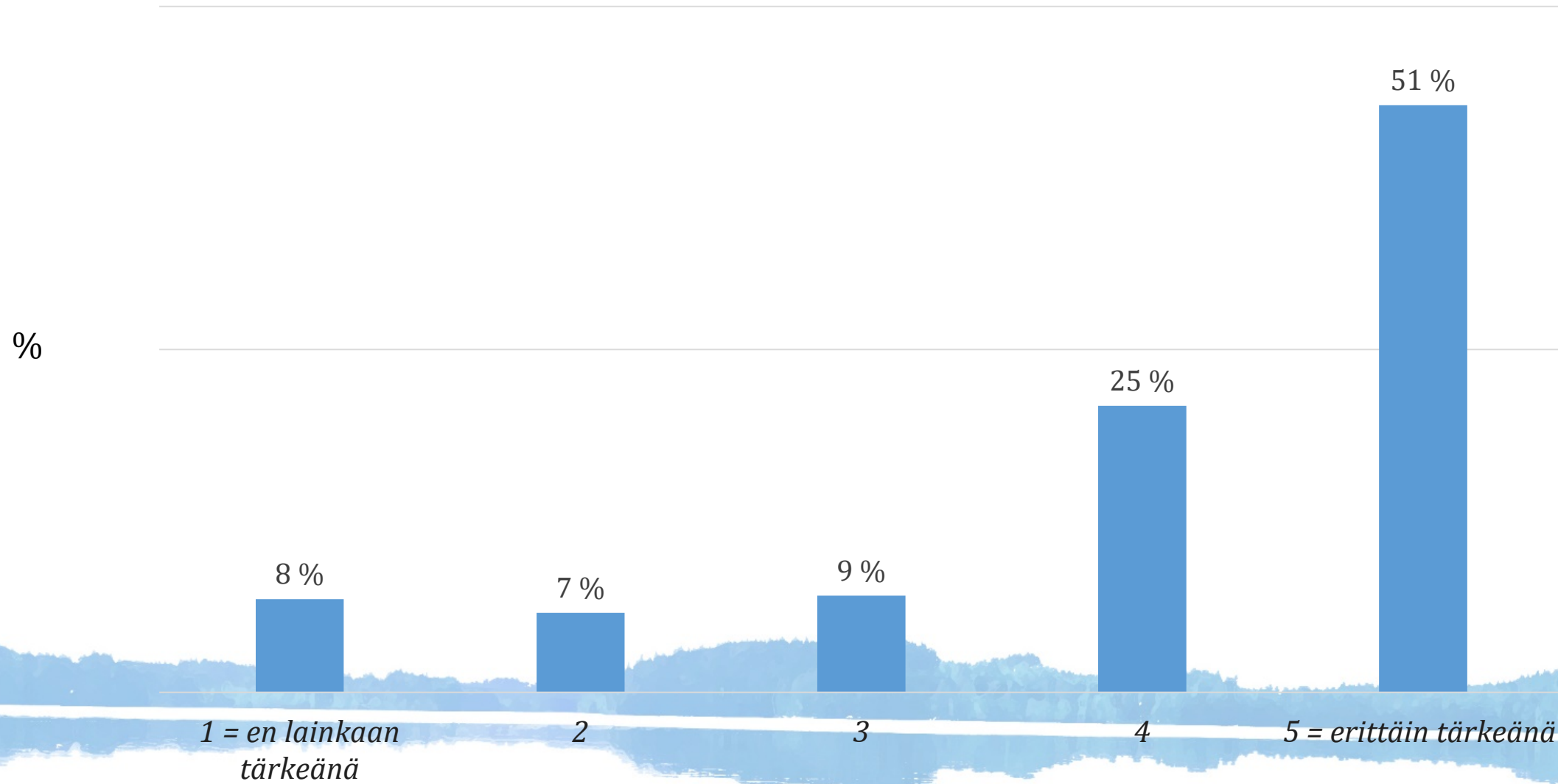
Tiedon ja hyvien käytäntöjen jakaminen, monialainen verkostoituminen, ideointi ja innovointi, yhteinen kehittäminen ja tekeminen (liiketoiminta, aluekehitys, tutkimus)

Verkkokysely

Kuinka tärkeänä pidät, että kestäväää ja vastuullista toimintaa kehitetään Päijänteen alueella?

Kuinka tärkeänä pidät, että kestäväää ja vastuullista toimintaa kehitetään Päijänteen alueella?

KAIKKI VASTAAJAT

• Työpajoista toiminnallisia teemoja ja kehittämissideoita

Kestävä matkailu

IDEA 1:
Vastuullisten palvelujen tuotteistaminen

Ehdotetut toimijat: Sekä pien- matkailutoimijat

Kestävä matkailu

IDEA 2:
Yhteiset tavoitteet vastuulliselle toiminnalle

Ehdotetut toimijat: Yritykset, kunnat, oppilaitokset, kalastuskunnat, mersästy- ja vapaa-ajan asukkaat jne.

Kestävä matkailu

IDEA 3:
Yhteismarkkinointi ja asiakasviestintä

Ehdotetut toimijat: Ihot toimijat kuten Visit Jyväskylä, Visit Lahti

Hyvinvoivat ihmiset ja ympäristö Päijänteellä

IDEA 1:
Rakentamisen ja asumisen ratkaisut, yhteisöllisyyden lisääminen

Ehdotetut toimijat: maakunnat, kun-

Hyvinvoivat ihmiset ja ympäristö Päijänteellä

IDEA 2:
Liikkuminen

Ehdotetut toimijat: ---

Hyvinvoivat ihmiset ja ympäristö Päijänteellä

IDEA 3:
Luontolähtöinen virkistytymisen ja hyvinvointi

Ehdotetut toimijat: Kela, omais- ja potilasjärjestöt, sairaanhoitopiirit, psykiatrian hoitoyksiköt, MTK, green care - ja blue care -toimijat

Päijänteen puhdas vesi nyt ja tulevaisuudessa

IDEA 1:
Veden puhtauden ylläpito

Ehdotetut toimijat: kunnat, tutki-

Päijänteen puhdas vesi nyt ja tulevaisuudessa

IDEA 2:
Monialainen vesistökasvatus ja -tutkimus

Ehdotetut toimijat: kunnat, oppilaitokset ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmät, järjestöt, esim. WWF

Päijänteen puhdas vesi nyt ja tulevaisuudessa

IDEA 3:
Ammatti- ja virkistyskalastuksen edistäminen

Ehdotetut toimijat: kalastusseurat, kalastajat, elintarvikeyritykset, matkailuyritykset, aktiiviset kuluttajat (REKO), lähiruokapiirit

Tuotteet läheltä, puhtaasti Päijänteeltä

IDEA 1:
Ruoan brändääminen

Ehdotetut toimijat: JAMK/Keskis-koordinaatiohankke, muut oppilaitokset, ProAgria Keski-Suomi, alkutuotetta yritykset, Business Finland

Tuotteet läheltä, puhtaasti Päijänteeltä

IDEA 2:
Logistiikkaketjun rohkea uudelleentarkastelu ja ideointi "Päijännepirssi"

Ehdotetut toimijat: Keski-Suomen liitto, Sisä-Suomen kalatalousryhmä, JAMK, kalastajat, alkutuottajat, ka-

Tuotteet läheltä, puhtaasti Päijänteeltä

IDEA 3:
Rajapinnat ylittävän yhteistyön lisääminen

Ehdotetut toimijat: Sisä-Suomen REKO-renkaat, lähiruokapiirit, ravi-ammattikestiot, matkailuyritykset

Tuotteet läheltä, puhtaasti Päijänteeltä

IDEA 4:
Puun sertifiointin vaihtoehtojen lisääminen

: metsänomistajat, jalostavat uojelujärjestöt

Tuotteet läheltä, puhtaasti Päijänteeltä

IDEA 5:
Päijänteen alueen kuntien brändääminen tarinalla

Ehdotetut toimijat: kunnat, oppilaitokset, yritykset

https://www.aitomaaseutu.fi/media/PäijänneBrändiksi_työpajan_kooste_Heinola_20082018.pdf

https://www.aitomaaseutu.fi/media/Päijänne_seminaari_Työpajojen_kooste_www.pdf

Huomioita

- Tarvitaan lisää tietoa ja ymmärrystä siitä, mitä toiminnan vastuullisuus, esim. matkailussa, käytännössä tarkoittaa.
- Vastuullisen toiminnan osaaminen on eri tasoilla. Edelläkävijät voivat nousta oman yhteisönsä ”vertaisinnostajiksi” ja mentoreiksi.
- Toiminnan vastuullisuutta olisi jatkossa hyvä tarkastella toimijan kokoluokan tasolla. → Toimijan oma ymmärrys kirkastuu. → Sen jälkeen eri toimijoiden käytännön vastuullisuustekojen jakaminen. → Toisilta oppinen ja mahdollisuus yhteistyöhön. Miten tämä prosessi tehdään käytännössä?
- Ei välttämättä tarvitse keksiä uutta. Nostetaan esille se, mitä on jo tehty ja parhaillaan tehdään eli alueen toimijoiden ja toiminnan tarinat.
- Ollaan ylpeitä, lisätään määrätietoisesti viestintäosaamista. Itse on tuotava esille se, mitä tehdään ja miksi. **Tarinat!**

Pohdittavaa

Monialaisen kestävän ja vastuullisen toiminnan yhteistyön lisäämiseksi olisi hyvä kirkastaa...

- ... eri toimijoiden **motivaatio**. Kenellä on tarve ja halu tehdä yhteistyötä? Mitä yhteistyöllä halutaan saavuttaa?
- ... löytyykö yhteistä **arvopohjaa**. Ketkä haluavat sitoutuneesti kehittää monialaista, vastuullista toimintaa?
- ... mikä toimijoita **yhdistää**. Maantieteellinen alue (Päijänne) ja/vai halu toimia vastuullisesti?
- ... yhteistä toimintaa osuvimmin kuvaava periaate. Esimerkiksi kestävästi, vastuullisesti vai resurssiviisaasti?

Kiitos!

www.aitomaaseutu.fi/hankkeet/paijannebrandiksi
www.aitomaaseutu.fi/paijanne-brandiksi-koosteet-ja-raportit